

Cronica

Autor(en): **Cathomen, Ignaz**

Objektyp: **Article**

Zeitschrift: **Igl Ischi : organ della Romania (Societat de Students Romontschs)**

Band (Jahr): **72 (1987)**

Heft 28

PDF erstellt am: **21.06.2024**

Persistenter Link: <https://doi.org/10.5169/seals-881844>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern.

Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden.

Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

CRONICA

October 1986

– **Dieta dils veterans dallas societads da musica a Breil.** Dumengia, ils 12 d'october ein buca meins che 500 veterans da musica seradunai a Breil a caschun dalla dieta annuala dils veterans da musica. La scuntrada ch'ei stada favorisada d'ina aura tut apartia, ei vegnida organisada dalla societad da musica da Breil per la cumpleina cuntentientscha dils participonts (mira rapports en la GR nr. 82 e CP nr. 42, 17-10-86).

– **Nova centrala da telefon a Laax.** Suenten in temps da construcziun da biebein dus onns e miez ei la nova centrala da telefon a Mulin sut vegnida messa en funcziun ils 8 d'october. La nova centrala ha ina capaciad da 3000 colligiaziuns. Colligiadas cun quella centrala ein tochen uss las vischnauncas da Laax e Falera. Igl onn 1988 suondan Sagogn, Valendau e Carrera. La capaciad sa vegnir augmentada sin 12 000 colligiaziuns. La centrala ha custau alla PTT varga 10 milliuns francs.

– **Entschiet cul mir da fermada a Pigniu.** Quels dis eis ei vegniu dau l'emprema badelada per la construcziun dil mir da fermada a Pigniu. Il mir vegn a contonscher in'altezia da 50 m ed ina ladezia da 270 m. Il lag da fermada vegn a cunterner in di 7,5 milliuns m³ aua. Il mir da fermada a Pigniu ei ina part integrala dalla ovra electrica Glion II.

– La **Pro Raetia ha salvau sia radunonza annuala** e tradiziunala a **Flem**. Ella ei s'occupada specialmein dalla muria digl uaul en la regiun da Trin/Flem/Laax/Sagogn (mira rapport GR nr. 81, 14-10-1986).

– **3. Fiera da commerci e mistregn a Glion**, dils 16–19 d'october 1986. Ella ei vegnida frequentada da rodund 9000 aspectaturs. Uonn han ins envidau ils mistergners dalla Lumnezia-sura da far part dall'exposiziun. Ils products ord Lumnezia han anflau in fetg bien resun tier ils visitaders dall'exposiziun (mira rapports e reportaschas en la pressa romontscha dil meins d'october 1986).

– **In niev tunnel denter Mustér e Sedrun.** Quels dis han ins saviu arver il niev tunnel da Crestas-Garmischeras. Quelluisa ei in prighel sil tschancun denter Mustér e Sedrun dimess ed il viadi en Tujetsch levgiaus e pli segirs. Il tunnel ei 180 m liungs ed ha custau ca. 10 milliuns francs.

– Dumengia, ils 19 d'october ha la **pleiv da Sumvitg** saviu festivar la **benedicziun da lur baselgia parochiala** restaurada. Quella baselgia barocca datescha dil 1630. Igl impostant clutger ei vegnius erigius ils 1669/70. Davart la restauraziun e l'istoria dalla baselgia mira GR nr. 82, 17-10-1986.

– La **Gasetta Romontscha vegn stampada a Cuera**. Ina gronda sorpresa pils lecturs dalla GR eis ei stau cu il cussegl d'administraziun dalla stampa romontscha SA a Mustér ha communicau che la Gasetta Romontscha vegni stampada naven

digl 1. da schaner 1987 tier la Gasser SA a Cuera. Ils motivs seigien da natira economica. Specialmein vegni era la distribuziun levgiada grondamein da Cuera anora.

– **Aulta distincziun per dr. Iso Camartin.** La Fundaziun culturala Charles Veillon ha distinguiu dr. Iso Camartin cul premi europeic per essais 1986, e quei en renconuschientscha per sia ovra publicada avon in onn: «Nichts als Worte? Plädoyer für Kleinsprachen».

– **Nova punt ed untgida a Zignau-Darvella.** In ulteriur impediment da traffic dalla via sursilvana ei eliminaus. La nova punt sur il Rein e l'untgida da Darvella ein quels dis vegnidas surdadas al traffic. Per ils automobilists da Trun ensi munta quei in grond levgiament sin lur viadi viers Glion e Cuera.

November 1986

– **Radunonza da delegai dalla Romania,** sonda, ils 8 da november 1986 a Sumvitg. La radunonza da delegai d'uonn ha priu in decuors fetg ruasseivel. Tractandas brisantas han muncau, aschia ch'era la participaziun ei stada plitost magra. Muncau ha specialmein la generaziun giuvna. Il rapport annual ed il rendaquen ein vegni approbai senza objecziuns. Sco successur da sur Alexi Manetsch ei sur Gion Martin Pelican vegnius tscharnius sco representant dil decanat en la supra-stonza. Davart la radunonza mira rapport en la GR nr. 89, 11-11-1986.

– **La Greina resta cuntrada intacta.** Il consorzi dallas ovras hidraulicas dalla Greina, che possedan dapi igl onn 1962 la concessiun legala d'utilisar il potenzial d'aua dil Rein da Sumvitg, ha deciduu da far negin diever da quella concessiun e da consequentamein desister dalla realisaziun dall'ovra hidraulica ella Greina. Pils adversaris da quei project, che vess mess ina buna part dalla planira singulara dalla Greina sut l'aua, ei quei ina nuviala legrevla, per las vischnaucas da Vrin e da Sumvitg che perdan aschia considerablas summas da concessiun e da tscheins d'aua munta quella decisiun ina gronda trumpada.

– **Acziun pil romontsch a Glion.** Ensemen culs collavuratur regionalis Carli Scherrer (Romania) e Bartolome Tscharner (Renania) han scolasts e scolars da Glion interpretu in'acziun per promover il romontsch en las fatschentas dil marcau da Glion. Cun in taccader che representa la porta sura dil marcau cun lien il text: «Nus discurren è romontsch», vulan ils iniziants regurdar ils commerciants e la clientella da Glion ch'ins sappi era far diever dil romontsch a Glion. L'acziun ha anflau gronda accoglientscha e simpatia tier la populaziun (mira GR, nr. 91, 18-11-1986 e CP nr. 47, 21-11-1986).

– **Novas discuvretgas prehistoricas.** Sil territori da Breil/Vuorz (Tschuppinas/Flanz han dr. U. Büchi e sia dunna discuvretg divers craps scaluttas ed ina retscha da megalits prehistorics (mira rapport CP nr. 47, 21-11-1986 e GR nr. 93, 25-11-1986).

– **Niev redactur dalla Gasetta Romontscha a Glion.** Per augmentar e rinforzar la preschientscha dalla Foppa e dalla Lumnezia en la Gasetta Romontscha enga-

schan ils editurs dalla GR **Martin Cabalzar** da Cumbel e tochen dacheu scolast secundar a Vella sco niev redactor cun sedia a Glion. El vegn ad entscheiver cun sia nova lavur el decuors dil meins zercladur 1987.

– **Fundaziun d'ina pleiv evangelica dalla Cadi.** Dumengia, ils 2 da november ei vegnida fundada a Mustér ina nova pleiv evangelica dalla Cadi. Gia igl onn 1962 ei vegniu fundau in'uniun evangelica. Sco president dalla pleiv funcziunescha **Paul Keller**. La pleiv vegn pastorada da Pitasch anora da plevon **H. Nidegger** (mira rapport en GR nr. 92, 21-11-1986).

– **1. Exposiziun da commerci e professiun «EX86» a Mustér.** La curascha d'organisar in'exposiziun da commerci e professiun per la Cadi ei sepagada. Rodund 6000 personas han visitau la «EX86» ella halla plurivalenta ad Acla da Fontauna a Mustér. Ton ils expositurs sco ils visitaders ein stai fetg cuntents ed han exprimiu il gavisch ch'ei detti ina successiun. Mira reportascha en GR nr. 93, 25-11-1986.

– **Ursicin G.G. Derungs** prelegia a Rumein. Sin invitaziun dalla Fundaziun retoromana ha el prelegiu en sia pli stretga patria da sias ovras edidas e nunedidas. Ursicin G.G. Derungs ei enconuschents sco in sribent che ughegia era da taccar problems pli delicats ed enqual «vacca sontga» romontscha.

– **Dapli romontsch era en l'administraziun federala.** Il cussegl federal ha decidiu da risguardar dapli il quart lungatg naziunal era els registers dil stadi civil, dil dretg da beins el register da commerci ed era el cudisch funsil. Plinavon vul la canzlia federala augmentar sia activitad concernent las translaziuns en romontsch. Per quei intent vegn ella a far diever dil niev lungatg da scartira unificau, dil rumantsch grischun.

December 1986

– **Votaziuns federalas e cantunals dils 7 da december 1986.** Votants e votantas han giu da prender posiziun viers quater projects, 2 cantunals e 2 federalas.

Ils projects cantunals:

1. Revisiun parziala dalla constituziun cantunala (agid social public): 19 523 gie 8592 na
2. Lescha davart igl agid public el cantun Grischun: 20 356 gie 8183 na

Ils projects federalas:

1. Cunterproposta dall'Assamblea federala dils 21 da mars 1986 tier l'iniziativa dil pievel «per la protecziun dils fittadins»: 18 959 gie (CH 922 305) 12 611 na (CH 510 407)
2. Iniziativa dil pievel dils 28 d'october 1982 «per ina gesta imposiziun da taxas sin il traffic da camiuns»: 9849 gie (CH 468 301) 22 216 na (CH 947 150)

– **Frastga verda per pader Flurin Maissen.** All'entschatta december 1986 ei pader dr. Flurin Maissen vegnius undraus cun la «Frastga verda» dil WWF svizzer. Quella distincziun dalla Uniun svizra per la protecziun dalla natira e digl ambient renconuscha igl engaschament da pader Flurin per la natira. La surdada dalla Frastga verda a Vella ei vegnida enramada da producciuns musicalas e terminada cun in film davart veta ed engaschi dil pader «verd».

– **Honoraziun per pader dr. Iso Müller, Mustér.** Pader Iso Müller che ha saviu festivar dacuort siu 85avel anniversari ei vegnius undraus dalla facultad teologica a Lucerna cul doctorat d'honor.

– **Radunonza da delegai dalla Ligia Romontscha.** Sonda, ils 13-12-1986 ein ils delegai dalla Ligia Romontscha seradunai a Cuera per tractar il program da lavur ed il preventiv per igl onn vegnent. Il program da lavur ei vegnius acceptaus cun pintgas modificaziuns, medemamein il preventiv che quenta cun entradas da frs. 2 392 580. – ed expensas da frs. 2 464 690. – . Alla fin dalla radunonza ha Georg Jäger, il president dall'Uniun dils Gualsers discurreu davart il tema «Bündner Sprachkulturen: getrennte Wege – getrennte Ziele?» (mira rapports GR nr. 99/16-12-1986 e CP nr. 51/52/19-12-1986).

– † **Toni Halter, Vella.** Cuort suenter Nadal, ils 27 da december 1986 miera a Vella a casia igl enconuschent scolast, sribent e dirigent Toni Halter en consequenza d'ina greva e dolorosa malsogna. Il defunct ei naschius ils 20 da november 1914 a Valata/Sursaissa, ha frequentau la scola primara e passentau sia giuventetgna a Surcuolm, treis onns la scola claustrala a Mustér ed il seminari da scolasts a Cuera. Lu dat el scola primara a Vella per silsuenter cun bunamein curont'onns serender a Friburg all'universidad per acquistar il diplom da scolast secundar. El tuorna a Vella per instruir alla scola secundara tochen al temps da pensiun. Toni Halter ei vegnius enconuschents lunsch sur ils cunfins dil Grischun ora sco referent e sribent. Els onns 50 ha el presidiu la Romania, dalla quala el daventa commember d'honor. Si'ovra litterara ei considerabla, poesias, raquens, novel-las, romans, teaters, giugs festivs etc. Per sia lavur litterara eis el vegnius undraus cul premi dalla Fundaziun Schiller, cul premi da radio e televisiun CRR e cul premi per il meglier cudisch per la giuventetgna. Il mars 1985 ha la regenza grischuna undrau el cul premi grischun da cultura. Toni Halter ha era surviu alla publicitad sco commember da numerusas uniuns e cumissiuns culturalas, sco president dall'uniun da scolasts dil Grischun, sco president communal, sco derschader e sco deputau (mira necrologs en la GR nr. 1/6-1-1987 e CP nr. 2/9-1-1987 e pressa grischuna da quels dis).

Schaner 1987

– **Cuorsa a val Cup mundial a Laax/Falera.** Dumengia, ils 4 da schaner 1987 ha la regiun dil Crap sogn Gion Laax/Falera saviu menar atras per la quarta gada in cuors per il Cup mundial. L'organisaziun ha funcziunau senza incaps e per cumpleina cuntentientscha da tuts: Ils victurs: 1. Franz Heinzer (Sz), 2. Peter Wirnsberger (A) e 3. Erwin Resch (A). Daniel Mahrer, Cuera-Parpan, cuntionscha il 4. plaz (mira reportaschas GR nr. 1/6-1-1987 e CP nr. 2/9-1-1987).

– **Lecziun inaugurala da prof. Iso Camartin a Turitg.** Venderdis, ils 8 da schaner ha dr. Iso Camartin tenui sia lecziun inaugurala al politecnicum federal a Turitg. Il tema da sia lecziun ei staus: «Naivudad litterara sco dilemma estetic». La lecziun inaugurala ei stada captivonta e dad ault nivo. Bia prominenzia giu dil Grischun e dad autras varts ha assistiu a l'introducziun da prof. Iso Camartin al politecnicum ed all'universidad da Turitg.

– † **Pader dr. Iso Müller, Mustér.** Ils 12 da schaner miera en claustra a Mustér igl erudit ed enconuschent historicist pader dr. Iso Müller mo in meins suenter siu anniversari dad 85 onns e sia undrientscha cul dr. h.c. ed ina scartira giubilara. Pader Iso Müller ha acquistau specials merets sco perscrutader dalla historia dalla claustra da Mustér e sco autur da numerus tractats historics.

– **Il pli grond turnier da curling dall'Europa a Flem.** Il secund turnier internaziunal da curling a Flem denter ils 12 e 17 da schaner 1987 ei staus frequentaus fetg bein cun 28 squadras ord 5 naziuns. Il cup A ei vegnius gudignaus da Losanna-Ouchy, il cup B da Turitg Greystone, il cup C da Minca ed il cup D da la squadra Arena Alva da Flem.

– **Scuntrada e formaziun en Surselva.** Sonda, ils 10 da schaner ha giu liug a Glion l'emprema radunonza annuala dalla Scuntrada e formaziun Surselva. Quella ei vegnida fundada igl onn 1985 en stretga collaboraziun cun la scola da vendita a Glion e cun las uniuns culturalas Ligia Romontscha, Romania e Renania. La Scuntrada e formaziun stat sut il presidi da **Rest Luis Deplazes** che vegn assistius da sia dunna **Margrita Deplazes-Derungs** sco secretaria. Igl onn vargau ei vegniu offeriu 62 differents cuors e 497 participonts han fatg diever dalla vasta purschida. In fatg legreivel e positiv!

– **Discuvretg in plantschiu su cun picturas d'Aluis Carigiet.** Il hotelier Peter Hotz da Flem ha saviu acquistar in plantschiu su cun picturas d'Aluis Carigiet, staus sparius dapi ina roscha d'onns. Il niev possessur ha installau il plantschiu su en siu restaurant La Clav el hotel Adula a Flem. La pictura ei fetg singulara per Aluis Carigiet. Ella representa motivs sco sulegl, glina e steilas.

– **Formaziuns romontschas en l'armada svizra.** Sin iniziativa da brigadier **Rudolf Cajochen**, cumandant dalla zona territoriala 12, eis ei vegniu examinau la damonda, schebein ei seigi pusseivel d'introducir formaziuns romontschas en l'armada svizra. Ina gruppa da lavur ch'ei s'occupada dalla caussa ha dau in pareri positiv. Naven digl 1. da schaner 1988 duei vegnir formau els bat fis munt 91 e 114 mintgamai duas cumpignias da fisiliers da lungatg spirontamein romontsch. Suenter ina fasa d'emprova da tschuns onns duei lu vegnir creau definitivamein formaziuns romontschas, forsa in battagliaun spirontamein romontsch.

– **Emprem maraton sursilvan 1987.** Dumengia, ils 25 da schaner han 230 participontas e participonts priu part alla concorrenza da corsa liunga sin la distanza da 42 km da Trun a Sedrun cun 600 m differenza d'altezia. Ils resultats da las damas: 1. Margrit Wyss, Cuera, 2.40.04.79, 2. Claudia Casanova, Tavau, 3. Dorina Riedi, S. Murezi; dils umens: 1. Daniel Sandoz, Le Locle, 2.06.56.95, 2. Chris Heberle, Australia, 3. Damian Curschellas, Sedrun.

– Alla concorrenza svizra pil «Concours Eurovision de la Chanson» da sonda, ils 31 da schaner a Ligiaun ha la gruppa sursilvana «**Ils Furbazs**» contonschiu in tierz rang cun la canzun «Da cumpignia», musica e text da **Marie-Luise Werth**. La giuria dils experts ha schizun giu mess lur canzun e prestaziun sigl 1. plaz.

Fevrer 1987

– **In'orgla retuorna a Lumbrein.** Avon prest 40 onns han ils da Lumbrein vendiu in'orgla veglia ord la secunda mesadad dil 18avel tschentaner che sesanflava en la caplutta da Nossadonna all'entrada dil vitg. L'orgla ch'era en fetg schliet stan ein vegnida reparada dalla firma Metzler a Favugn e lu vendida agl organist Christian Mathis da Walzenhausen (AR). A quel ha l'orgla surviu per accumpagnar il cant da ses scolars. Gliendisdis, ils 16 da fevrer ei l'orgla returnada en siu liug d'origin, suenter che la pleiv da Lumbrein ha saviu sedecider da cumprar anavos il vegl e custeivel instrument. El decuors dalla primavera duei haver liug in concert d'inauguraziun.

– **Distincziun per la casa editura Desertina.** Mintg'onn serimna ina giuria per premiar ils pli bials cudischs produci en Svizra. Uonn ei quei stau a Locarno. Denter ils cudischs premiai secatta era in cudisch producius a Mustér, il cudisch d'art: «Der Kreml und seine Kunstschatze». Il text ei da Irina Rodimzewa e las illustraziuns da Nikolai Rachmanow, in fotograf independent da Moscau. La translaziun en tudestg ha Alfons Raimann procurau.

– **Campionadis svizzers alpins a Breil.** Dils 16 tochen ils 22 da fevrer 1987 han giu liug a Breil ils campionadis svizzers alpins dallas damas. Quels ein sesplegai per la cuntentientscha cumpleina dils participonts e dils organisateurs. Ils da Breil han obtenu bia laud per lur oreifra organizaziun. In grond success han quels campionadis purtau alla skiunza sursilvana **Marlis Spescha** da Mustér. Ella cuntontscha il 3. rang en la cuorsa rapida ed il 2. en la cumbinaziun (mira reportascha en la GR nr. 15/24-2-1987).

– Il cussegl dalla **scola aulta a S. Gagl** elegia **Gieri Martin Gabriel** da Vuorz sco niev docent privat per scienzias economicas. Il niev docent sursilvan ha fatg ses studis dalla scienza politica da 1964 tochen 1972 a Washington, da 1972–1975 eis el staus docent dall'universidad da Vaounde el Camerun e quei el rom d'in project da svilup dalla confederaziun.

– **Flem planisescha in center cultural.** Quei center duei vegnir erigius el center da Flem vitg. El duei cuntener ina sala da ca. 350 plazs, diversas localitads polivalentas per las uniuns, ina biblioteca publica, ina habitaziun e locals da protecziun. Per ina concorrenza ein 13 projects vegni inoltra. Igl emprem premi vegn surdaus agl architect Alfred Theus da Cuera. Siu project duei vegnir elavuraus vinavon per la realisaziun.

– **Sera litterara a Trun cun Flurin Darms.** Venderdis, ils 27 da fevrer, ha Ser Flurin Darms da Flond ed anteriur plevon reformau a Domat prelegiu prosa e poesia en la biblioteca a Trun. Flurin Darms ha fascinau cun sias ovras e leventau silsuenter ina viva discussiun.

Mars 1987

– **Radunonza da delegai dall'Uniun grischuna da tiradurs a Danis/Tavanasa.** La radunonza de delegai dils 7 da mars ha giu da deliberar las fatschentas statutar-

cas. Ella ei denton stada signada specialmein dalla XIX. fiasta da tir cantunala che ha liug questa primavera en Surselva sin divers stans da sittar denter Laax e Sedrun (mira rapport GR nr. 19/10-3-1987).

– **Barschament a Glion.** La notg dils 5 sin ils 6 da mars ha in barschament devastau totalmein il hotel Lucmagn a Glion. Il donn vegn calculaus sin varga in milliun francs. Cun quei ch'il hotel ei staus serraus entgins dis suenter il tscheiver ed ils possessurs absents han persunas buca pitiiu donn. Ils motivs dil barschament ein aunc buca enconuschents.

– **Radunonza generala dalla Societad Retoromontscha.** La Societad Retoromontscha ha salvau quels dis sia radunonza generala a Cuera. Il parsura, dr. Gion Deplazes, ha saviu relatar d'in onn da gronda lavur e bia prestaziun. Il quen dalla societad concluda cun in deficit da biebein 12 000 francs. Il preventiv per 1988 preveda in avanzament da 6000 francs. En la secunda part dalla radunonza ha **Jacques Guidon** referiu davart la caricatura romontscha (mira rapport GR nr. 21/17-3-1987).

– **Radio Surselva.** Dapi entgins meins sestenta ina gruppa da stabilir in radio privat en Surselva, il «Radio Surselva». Muort las difficultads da rimnar las finanzas necessarias han ils iniziants stuiu desister ad interim da realisar quei project.

Avrel 1986

– **Dapli romontsch el radio.** Digl 1. d'avrel naven ei la preschientscha romontscha el radio vegnida augmentada considerablamein. Quella munta uss sin quater uras per di (mira supplement special GR nr. 24 e CP nr. 13 dils 27-3-1987).

– **Theo Candinas prelegia a Domat.** Dapi anno 1970 ei «L'Acziun 70» a Domat adina puspei activa sil camp cultural. Regularmein organisescha ella era seras d'auturs romontschs. Ils 3 d'avrel ei igl autur sursilvan Theo Candinas vegnius envidaus da preleger e dar plaid e fatg davart sias ovras.

– **Votaziuns federalas, cantunalas e sursilvanas dils 7 d'avrel 1987.** Ils votants dil Grischun han per quella fin dall'jamna giu da prender posiziun viers 4 projects federals e 3 projects cantunals.

Ils resultats dils projects federals:

1. Midada dalla lescha d'asil dalla confederaziun
Gie 24 998 (CH 1 179 779) Na 15 562 (CH 571 874)
2. Midada dalla lescha federala davart dimora e domicil dils jasters
Gie 23 595 (CH 1 121 238) Na 12 428 (CH 585 968)
3. Iniziativa dil pievel concernent la cogestiun dil pievel tier expensas militaras
Gie 14 030 (CH 713 900) Na 23 624 (CH 1 045 995)
4. Conclus federal davart la procedura da votaziun tier iniciativas dil pievel cun cuntraproposta (gie dubel)
Gie 22 058 (CH 1 080 293) Na 14 031 (CH 627 250)

Il resultats dallas votaziuns cantunalas:

1. Lescha introductiva tier la lescha federala davart igl acquist da schischom tras persunas egl exteriur
Gie 26 953 Na 9247
2. Lescha introductiva tier la lescha federala davart la fittanza agricola
Gie 25 551 Na 8702
3. Revisiun parziala dalla lescha da scola
Gie 25 752 Na 10 446

Il votants dalla Surselva (vul dir dallas vischnauncas seligiadas en la Corporaziun da vischnauncas dalla Surselva) han ultra dallas votaziuns federalas e cantunalas giu da prender posiziun en ina votaziun consultativa viers il problem d'in meglier access per la Surselva.

Il resultats dalla votaziun:

1. Per in meglier access da basa Gie 6351 Na 2167
2. Per ina via directa Panaduz–Glion Gie 4862 Na 3814

– **La retscha da menhirs a Falera ei varga 3000 onns veglia.** Quella retscha da crappa ei gia vegnida perscrutada avon ca. 45 onns. Tenor calculaziuns astronomicas han ins supponiu da gliez temps ch'ella seigi vegnida erigida entuorn 1500 a.C. Da cuort ha dr. U. Büchi intercuretg pli exactamein quella retscha da megalits ed anflau el fundament d'in crap restonzas da cotgla. Quella cotgla ei vegnida dada cun agid dalla metoda da radiocarbon tras igl institut da fisica dil politecnicum a Turitg. Quella cotgla ei 3350–3550 onns veglia, la retscha da crappa ei pia vegnida tschentada denter 1500 e 1300 avon Cristus, pia el temps da bronz (mira GR nr. 30/16-4-1987).

– **Dapli lecziuns da romontsch all'universidad da Friburg.** Naven dil semester da stad 1987 ha l'universidad da Friburg augmentau il diember da lecziuns da romontsch da 4 sin 6 uras per jamna. Cheutras vegn ei dau suatientscha ad in vegl postulat. Cun quei diember da lecziuns eis ei dau las premissas per il studi da romontsch sco rom principal senza restricziuns. Las 4 lecziuns da tochen dacheu stattan vinavon els mauns da prof. dr. Alexi Decurtins e dr. Felix Giger. Las 2 lecziuns supplementaras surpren **dr. Georges Darms**, menader dil post da lungatg dalla Ligia Romontscha a Cuera.

– **Miriam Lutz e Hubert Venzin** obtegnan il premi «Pader Flurin». Il premi «Pader Flurin» ei vegnius creaus igl onn 1986 a caschun digl 80avel natalezi da pader Flurin Maissen. El vegn surdaus a giuvens e giuvnas dalla Surselva ch'ei sefatgs meriteivels per cultura e cultira sursilvana. Miriam Lutz da Curaglia obtegn il premi per sia perscrutaziun dils miez miur e miez utschi e Hubert Venzin da Rueras per siu engaschi sil camp dil teater popular en siu vitg nativ.

Matg 1987

– **Elecziuns circuitalas, dumengia ils 3 da matg 1987**

Pils quater cumins sursilvans ed il cumin da Razén han las elecziuns purtau il suandonts resultats:

Cumin dalla Cadi

Mistral: Faustin Carigiet, pcd, Breil

Derschaders:
Mattias Quinter, Trun
Isidor Duff, Sumvitg
Gion Beer, Sedrun
Aldo Tuor, Mustér

Deputai:
Bernard Deplazes, pcd, Sumvitg
Fidel Alig, pcd, Trun
Augustin Cathomen, pcd, Breil
Walter Decurtins, pcd, Trun
Vigeli Giossi, pcd, Rueras
Giusepe Fry, pcd, Mustér

Cumin dalla Foppa

Mistral: Alfred Bühler, pps, Valendau

Derschaders:
dr. Alex Maissen, Glion
Albert Klaiss, Ruschein
Margreta Cabrin-Seeli, Falera,
Flurin Caviezel, Pitasch

Deputai:
dr. Alex Maissen, pcd, Glion
Placi Cajochen, pcd, Schluen
dr. Theo Maissen, pcd, Sevgein
Hans Bundi, pps, Sagogn
Leonhard Buchli, lib., Versomi

Cumin dalla Lumnezia

Mistral: Gion Antoni Capaul, pcd, Tersnaus

Derschaders:
Rest Martin Cabalzar, Cumbel
Gion Caminada, Vrin
Pieder Arquisch, Lumbrein
Walter Gartmann, Val s. Pieder

Deputai:
Gion Antoni Capaul, pcd, Tersnaus
Balzer Caviezel, pcd, Vella
Fridolin Hubert, pcd, Val s. Pieder

Cumin da Rueun

Mistral: Valentin Alig, pcd, Sursaissa

Derschaders:
Alfons Depuoz, Siat
Gieri Risch, Vuorz
Silvio Casanova, Sursaissa
Pieder Tschuor, Rueun

Deputai:
Raimund Spescha, pcd, Andiastr

Cumin da Razén

Mistral: Albin Bisculm, pcd, Domat

Derschaders:
René Bargetzi, Domat
Bruno Heini, Razén
Sigis Rageth, Domat
Remo Demarmels, Panaduz

Deputai:
Lorenz Tschalèr, pcd, Razén
Christian Theus, pcd, Panaduz
Toni Cavigelli pcd, Domat
Thomy Rageth, pcd, Domat
Vitus Locher, soc., Domat
Rinaldo Jörg, pcd, Domat

In premi per in incumpendi romontsch. Dapi sis onns premiescha la «Societad Giuventetgna ed Economia» in mied d'instrucziun cun la «Tabla da scriver d'aur». Uonn ha **Iso Tuor**, Weinfeld, obteniu il premi per siu incumpendi «Economia». Il carnet da 90 paginas, cun numerusas skizzas, fotografias e graficas, ei in excellent mied per damondas economicas. El sa vegnir retratgs dalla Ligia Romontscha, Via dalla Plessur 47, Cuera.

Il cantun da Geneva sustegn vinavon il romontsch. Igl onn 1983 han il Cussegl grond e la Regenza da Geneva decidiu da contribuir per treis onns annualmein la summa da 87 000 francs alla Ligia Romontscha, specialmein per la promoziun dil rumantsch grischun. Dacuort ha il parlament dil cantun da Geneva relaschau ina cuorta lescha concernent ina contribuziun per il susteniment dil romontsch. Cheutras ha la Regenza da Geneva la pusseivladad da conceder annualmein tochen 50 000 francs alla LR per promover il romontsch.

Era la Confederaziun svizra riguarda daplì il romontsch. Cun ils 15 da matg ha il Cussegl federal mess en vigur la nova lescha federala davart las publicaziuns. Ella cuntegn ils principis davart la publicaziun, la messa en vigur e la vigur giuridica colligiada cun la publicaziun. La lescha preveda che impurtonts decrets dalla confederaziun vegnien era publicai per romontsch, e quei el niev lungatg da scartira «rumantsch grischun». Las publicaziuns romontschas duein vegnir elavuradas en stretg contact cun la Canzlia cantunala dil Grischun e siu survetsch da translaziun.

Il sport da judo daventa pli e pli populars era en Surselva. Ils 9 da matg ha giu liug a Mustér ella halla polivalenta Acla da Fontauna il campinadi singul da judo per umens e femnas. Uonn ha il Club da judo da Mustér organisau il campinadi al qual 50 judocas han priu part. Il club indigen ha procurau per grondas surpresas e recaltgau buca meins che 7 medaglias, da quei schizun 5 dad aur. Specials merets per quei svilup dil sport da judo en Surselva ha **Norbert Deplazes**, Surrein, ch'ei staus buca meins che 19 gadas campin grischun da judo (mira rapport GR nr 37/12-5-87 e LCP nr. 20/15-5-87).

Dieta dall'Uniun svizra da dunnas che fan tarnettas a Mustér. Sonda e dumengia, ils 16/17 da matg tegn l'uniun menziunada sia dieta annuala a Mustér (far tarnettas = far pézs). Quell'uniun exista dapi igl onn 1983 e dumbra gia 600 commembras. Sche quell'uniun ha gest tschercau Mustér per liug da dieta, ei quei d'engraziar ad ina dunna indigena, dunna **Letizia Berther**, da Rabius, ina pioniera sin quei camp da lavurs manilas, ed alla gronda collecziun da tarnettas dalla claustra da Mustér che ha carmalau da tener la dieta en Surselva (mira rapport GR nr. 36/8-5-87 e LCP nr. 19/8-5-87).

Vernissaschas en Surselva. El decuors dil meins matg han giu liug duas vernissaschas d'artists sursilvans. A Mustér en sala claustrala ha **Mathias Spescha** expoiu ses maletgs ed a Flem Prau la Selva **Gieri Schmed**. Omisduas vernissaschas ein stadas bein frequentadas ed han anflau viv interess tier il publicum.

Fiasta da cant cecilian a Ruschein. Suenter 25 onns han ils chors cecilians dalla Foppa reprim lur tradiziun ed organisau danovamein ina fiasta cecilian. Quella ha giu liug ils 17 da matg a Ruschein ed ei stada frequentada da 15 chors cecilians dalla Foppa e dalla Lumnezia. Tenor il rapport dils derschaders eis ei vegniu dau bunas tochen fetg bunas prestaziuns. L'organisaziun tras il chor mischedau cecilian da Ruschein ha cuntentau generalmein e la fiasta ha priu in emperneivel decours per cuntentientscha da cantaduras, cantadurs ed auditurs (mira rapports GR nr. 39/19-5-87 e LCP nr. 22/29-5-87).

Fiasta da cant districtuala a Razén. Sonda e dumengia ils 23/24 da matg ha giu liug a Razén la fiasta da cant dil district Rhein posteriur-Moesa-Alvra. Alla fiasta han 32 chors priu part cun passa 800 cantaduras e cantadurs, da quels 19 chors romontschs, 9 chors tudestgs e treis da lungatg talian e secapescha il chor organisont, il chor viril da Razén. In dils puncts culminonts dalla fiasta ei stau la presentaziun dalla cantada «Salid e beinvegni», ina cumposiziun dil giuven cumponist indigen **Alwin Muoth** tenor in text da **Toni Muoth**. Ils derschaders han attestau als chors bunas prestaziuns che seigien perdetga d'ina cunscienziusa lavur els exerchezis da cant (mira rapport LCP nr. 22/29-5-87).

Niev center da scola, sport e cultura a Cuschnaus Cumbel/Morissen. Ils davos onns ein las hallas polivalentas carschidas en Surselva sco ils bulius suenter ina plievgia caulda da stad. Las duas vischnaucas lumnezianas Cumbel e Morissen ein seunidas ed han erigiu al cunfin da lur vischnaucas, a Cuschnaus, buca mo ina halla da gimnastica mobein in entir center da scola, sport e cultura; in exempel co pliras vischnaucas pintgas san sliogar in tal problem. Il niv center ei vegnius inauguraus la davosa dumengia da matg (mira rapports en GR nr. 42/29-5-87 e nr. 44/5-6-87).

Fiasta e concorrenza da tamburs giuvens a Rabius. Sonda e dumengia ils 30/31 da matg ha giu liug a Rabius la 16avla fiasta e concorrenza da tamburs giuvens dalla Svizra orientala. 21 gruppas cun bunamein 400 tamburs han fatg part da quella beinorganisada concorrenza. Cun la plema ein ils tamburs da Mustér i, quei avon Domat e Sogn Gagl (mira rapports en la pressa romontscha).